

УДК 378.1(036)

DOI: 10.32342/2522-4115-2022-1-23-11

Н.М. БЛИНОВА,

*кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов
Університету імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро)*

Н.Є. ПОЛІШКО,

*кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри
міжнародного туризму, готельно-ресторанного бізнесу та мовної підготовки
Університету імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро)*

АНГЛОМОВНИЙ ПУТІВНИК ЯК ДИДАКТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ НАБУТТЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ «ТУРИЗМ» ТА «ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА» (НА ПРИКЛАДІ СЕРІЇ ВИДАНЬ 'AWESOME UKRAINE')

Розглянуто дидактичний потенціал англомовного путівника Awesome Ukraine. Зокрема проаналізовано видання, присвячені Львову, Харкову, Києву. Також проведено редакторський аналіз, у ході якого визначено специфіку поліграфічного оформлення, дотримання вимог стандартів, лінгвістичні особливості видань, рівень текстового наповнення, повноту і доцільність ілюстративного контенту, тобто чинники, що роблять серію Awesome Ukraine одним зі зразків дидактичного матеріалу, який покликаний забезпечити набуття необхідних компетенцій здобувачами освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньою програмою «Готельно-ресторанний бізнес» і «Туризм». Крім того, авторами запропоновано види завдань, що сприятимуть кращому засвоєнню матеріалу іноземною мовою та здобуттю знань краєзнавчого характеру. У розвідці підкреслюється, що англомовні путівники зазвичай мають враховувати специфіку цільової аудиторії. Проте з огляду на використання означених видань як дидактичного матеріалу, акцентуємо, що серія Awesome Ukraine підходить для навчання студентів рівнів Pre-Intermediate й Intermediate. При правильному підході та належній подачі англомовний путівник здатен стати потужним джерелом допомоги в лінгвістичному та методичному плані. Адже здобувач не тільки засвоює краєзнавчу інформацію, але і переймає спосіб викладу думки, необхідні мовні патерни, навчається застосовувати їх на практиці шляхом створення власних аналогічних текстів. За умови, що майбутній фахівець матиме створювати туристичну продукцію, серія 'Awesome Ukraine' – непоганий зразок для наслідування. З точки зору поліграфічного оформлення варто підкреслити, що всі видання мають одноманітне оформлення, зокрема на обкладинку вміщено символ кожного з міст, якому присвячено видання. Текстовий контент викладений лаконічно, простою і доступною англійською. Матеріали проілюстровано тематичними фотографіями, які покликані унаочнити текст. Видання створено досить грамотно і відповідно до видавничих стандартів, вони є втіленням продуманої концепції подання текстового та ілюстративного матеріалу. У статті наголошується на тому, що візуальна і текстова складова видань дозволяє відпрацьовувати прийоми і техніки ефективного професійного спілкування з урахуванням сутності національно-культурних символів та історичних реалій.

Ключові слова: освітні компетенції, англомовний путівник, викладання іноземної мови, аналіз серії англомовних путівників.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Перед фахівцями, які працюють із бакалаврами спеціальностей, що стосуються готельно-ресторанного бізнесу і туризму, постає вкрай актуальне питання забезпечення студентів належним дидактичним матеріалом, який сприяв би ви-

вченню професійної лексики, давав би зразки текстів, які можна використовувати у подальшій професійній діяльності, забезпечував би набуття умінь і навичок, необхідних для спеціалістів, що у майбутньому працюватимуть у туристичному бізнесі та готельно-ресторанній справі. На багатогранності туристської освіти наголошують Н. Трусова та О. Трусов. Автори акцентують, що задіяні у готельно-туристичній справі фахівці повинні мати знання і навички економічного, технологічного, управлінського, наукового, технічного плану. З огляду на це «Туристська освіта є складним, механізмом, що постійно вдосконалюється і дозволяє активно впроваджувати інноваційні програми для підготовки кадрів, в тому числі і з використанням зарубіжного досвіду» [18]. Тому саме на науково-педагогічних працівниках лежить відповідальність за втілення компетентнісної моделі фахівця, який би задовольняв вимогам світової спільноти у цій галузі. При цьому компетентність розуміють як потенційну готовність розв'язувати завдання, що виникають, на високому професійному рівні. А це можливе лише за умови удосконалення змісту навчання [18].

Освітня програма «Готельно-ресторанний бізнес», створена науково-педагогічними працівниками університету Альфреда Нобеля, прямо підкреслює, що викладання англійської мови має забезпечити низку компетентностей випускника-бакалавра. Серед загальних компетентностей (ЗК) це: «ЗК10 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; ЗК11 Здатність спілкуватись іноземною мовою; ЗК 13 Здатність працювати у міжнародному контексті». Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК) передбачають: «СК 02 Здатність організувати сервісно-виробничий процес з урахуванням вимог і потреб споживачів та забезпечувати його ефективність; СК04 Здатність формувати та реалізовувати ефективні зовнішні та внутрішні комунікації на підприємствах сфери гостинності, навички взаємодії». Програмні результати навчання (РН03) прописують «вільне спілкування з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово» [24].

Дослідження проведене у рамках наукової теми кафедри іноземних мов Університету імені Альфреда Нобеля «Іншомовна підготовка фахівців до професійної взаємодії: філологічний та педагогічний аспекти» з урахуванням конкретного дослідницького напрямку «Сучасні методи та прийоми іншомовної підготовки фахівців з туризму та індустрії гостинності».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітні аспекти мовної підготовки кадрів для туристичної галузі неодноразово ставали предметом зацікавлення науковців. Так, Л. Галицька та І. Савчук аналізували комунікативні тактики залучення до культурно-пізнавального туризму та засоби їх вираження в англомовному туристичному бізнесі [3]. В. Гізер розглядає специфіку краєзнавчого дискурсу у перекладах та пропонує методи лінгвокультурологічного і перекладознавчого аналізу путівника [4, 5]. Про універсальні та культурно специфічні лексичні засоби путівника говорять І. Гречухіна та І. Сахно [6]. О. Дербак досліджує педагогічні умови підготовки майбутніх бакалаврів з туризму до професійної взаємодії за допомогою засобів проєктних технологій [7]. Жанрові особливості туристичного дискурсу аналізувала З. Кумикова. [11]. Про розвиток та оцінювання «м'яких навичок» при формуванні іншомовної компетентності у студентів туристичних спеціальностей говорить С. Мединська [12]. В. Прима присвячує дослідження специфіці функціонування англомовної туристичної термінології у путівниках по Україні [15]. Про особливості сприйняття туристами інформації путівників кажуть А. Телкелсен та А. Соренсен [25].

Усе зазначене з особливою актуальністю висуває на порядок денний питання належного дидактичного матеріалу. Про англомовний путівник як матеріал для здобуття професійних компетенцій студентами туристичних спеціальностей автори даної розвідки уже говорили у попередніх дослідженнях [2, 14], де автори зауважують, що «У англомовних путівниках має бути врахована специфіка цільової аудиторії, оскільки не всі туристи належно володіють англійською як іноземною. Але у навчанні студентів туристичних спеціальностей англомовний путівник – неоціненна допомога у методичному та лінгвістичному плані». Саме з цих позицій було розглянуто видання *Awesome Ukraine*, *Awesome Dnipro*, *Awesome Odesa*, *Awesome Digital Ukraine*.

Зауважимо, що робіт, у яких би було проаналізовано специфіку англомовних путівників *Awesome Ukraine*, зокрема видання, присвячені Києву, Львову, Харкову, зокрема їх дидактичний потенціал, нами знайдено не було, що у обумовлює **наукову новизну дослідження**.

Метою статті є аналіз серії путівників Awesome Ukraine, зокрема видання Awesome Lviv, Awesome Kharkiv, Awesome Kyiv, визначення специфіки поліграфічного оформлення та дотримання вимог до культури видання, подання текстового й ілюстративного контенту, потенціал даного путівника як дидактичного матеріалу, лінгвістичні особливості видань, що забезпечує набуття необхідних компетентностей студентами-бакалаврами туристичних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні усталилась і використовується певна номенклатура дидактичних матеріалів, що сприяють якісному засвоєнню матеріалу. До матеріалів дидактичного характеру прийнято відносити різноманітну друковану й електронну продукцію, наприклад:

- пам'ятки;
- ігрові й демонстраційні матеріали;
- тексти для роботи здобувачів освіти з навчальним і довідковим матеріалом;
- картки-консультації;
- узагальнені плани певних видів пізнавальної діяльності;
- тести, у тому числі й ті, що передбачають можливість самоконтролю;
- ілюстровані аркушеві видання;
- завдання з проблемними питаннями, метою яких є розвиток уяви і творчості, експериментальні завдання;
- матеріали, що містять пояснення, алгоритми та пояснення для виконання завдань [8].

Таке значне розмаїття матеріалів сприяє досягненню багатьох навчальних цілей:

- самостійно оволодіти матеріалом;
- активізувати пізнавальну діяльність;
- працювати з різними джерелами інформації, краще й швидше засвоювати новий матеріал;
- розвивати творчу уяву;
- набути і розвинути навички самоконтролю;
- вправлятися для кращого засвоєння матеріалу;
- формувати культуру навчальної діяльності;
- посилити мотивацію до навчання;
- розвивати логічне, теоретичне, наочно-образне мислення;
- вдосконалювати набуті знання і навички;
- вивільнити навчальний час, адже відомо, що матеріал, організований в інфографіку, належно проілюстрований засвоюється краще [13].

Хоча педагогічна і методична думка має значну кількість напрацювань про дидактичний матеріал, що активно використовується під час вивчення іноземної мови, проте англomовний путівник в якості дидактичного матеріалу розглядали лише автори даного дослідження у своїй попередній студії [2, 14]. Це обумовлює новизну та актуальність нашої розвідки.

Говорячи про путівники та краєзнавчі матеріали як їх невід'ємну складову, Н. Фийса акцентує, що: «Ці тексти мають велику пізнавальну та лінгвокраєзнавчу цінність. Викладач використовує ілюстрований матеріал для розкриття змісту пропонованих текстів... Такі тексти та їх ілюстрації за допомогою прагматичного матеріалу сприяють реалізації важливих принципів навчання» [19]. Краєзнавчі матеріали під час вивчення іноземної мови здатні створити міцні практичні уміння і навички використання мови як засобу комунікації і дають можливість здобути необхідні для подальшої професійної діяльності знання.

Важливою складовою фахової підготовки здобувачів програм з туризму та індустрії гостинності є володіння законами комунікативного кодексу в будь-яких умовах і ситуаціях спілкування, що передбачає наявність у здобувача т.зв. комунікативної грамотності різних рівнів володіння [1]. Змістовне наповнення путівника серії Awesome, його візуальна складова, дозволяють відпрацьовувати прийоми і техніки ефективного спілкування, володіння відповідними до ситуації штампами, комунікативними стереотипами, тактиками і стратегіями спілкування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Awesome Lviv [23] побачив світ у 2016 році. Автори текстів – Ганна Копилова та Богдана Павличко. Переклад здійснили Кім Фрей-

зер, Тамара Кравченко, Марія Корчмар. Видання має інтегральну палітурку, яка за твердістю має середній показник між оправою та обкладинкою. «Вона міцна і красива, як тверда, але при цьому легка і недорога, як м'яка. Будова **палітурки** проста: лист картону з загнутими краями. При її виготовленні використовується ламінований картон щільністю 200-500 гр/м² [9].

Книга налічує 198 сторінок і важить 400 грамів. Композиційно зміст поділяється на низку рубрик:

- History;
- Culture;
- Food;
- Places;
- Nature;
- Sports;
- Technology.

З рубрики «Історія» можна дізнатись про короля Даниїла, Казимира Великого, імператора Франца-Йосифа, митрополита Андрія Шептицького, Степана Бандеру, В'ячеслава Чорновола.

У рубриці «Культура» розміщено інформацію про традиційні народні свята – гаївки, специфіку святкування Різдва, видатних людей краю – Івана Франка, Соломію Крушельницьку, Івана Труша, Станіслава Лема; цікаві туристичні місця – Львівську художню галерею, Старий Сад, театр Леся Курбаса; видатні культурні явища міста – гурт «Океан Ельзи», Форум видавців, Львівську кіностудію.

Рубрика «Їжа» дозволяє ознайомитись з торговими марками, що базуються у Львові – виробником кави та кавових напоїв «Галка», шоколадною фабрикою «Світоч», пивом «Львівське», знайомить з місцевою специфікою приготування українських народних страв – сирника та галицького борщу.

Довідник пропонує ознайомитись із низкою цікавих туристичних місць – церквою святого Миколи, старим ринком, ратушею, театром Марії Заньковецької, соборами та церквами, палацами і меморіальними цвинтарями.

Рубрика «Технології» розповідає про газову лампу, Львівський політехнічний університет, трамвайне депо, промисловість міста, фармакологічний музей. Усе це разом дає можливість іноземцеві створити в уяві яскраву картину стародавнього і сучасного міста Лева.

Розглянемо текстовий матеріал, розміщений у путівникові. Наприклад, стаття «Сирник»: *'Natives of Lviv adore their desserts. It's hard to say which one is Lviv's trademark dessert, but many would likely say it's syrnyk. You can sample syrnyk in virtually every café or hostel in Lviv. Syrnyk is a cake somewhat similar to cheesecake that is made from cottage cheese. Syrnyk is made of sieved high-fat cottage cheese, eggs, sugar and butter. Vanilla, raisins, lemon peel and sometimes candied fruit or other flavorings are added before baking it in the oven. Traditional Lviv syrnyk has a chocolate glaze poured over the top. But of course, every cook has his own recipe and special secrets. Lviv families bake many different kinds of cakes that are referred to as "plyatsky" locally. They mostly consist of several layers with cream and fruit or jam in between the layers, or perhaps cocoa and walnuts. There are plenty of recipes'*.

Обраний для аналізу фрагмент уміщує лексику, що відтворює певні аспекти гастрономічної культури України, зокрема Галичини. Зауважимо, що загалом лексично і граматично текст відповідає рівню Intermediate. Проте такі лексичні одиниці, як *"sieved high-fat cottage cheese"* або *"candied fruit"* потребують окремих пояснень викладача. Для опрацювання лексики з цієї частини путівника студентам програми «готельно-ресторанний бізнес» можна запропонувати укласти лист на замовлення продуктів та інвентарю, необхідних для приготування цієї страви в умовах ресторанного виробництва. При роботі у парах студенти можуть обговорити рецепти своїх найулюбленіших страв з сиру.

Стаття супроводжується нотатками на полях, які розвивають і поглиблюють тему. Такий спосіб подання ілюстрацій і тексту характерний для інтегрованої верстки, при якій на широких полях є місце для розміщення додаткових матеріалів окремим вертикальним блоком на всю висоту сторінки. У цьому випадку укладачі путівника надають читачеві таку інформацію: *'When in Lviv, it is also worth trying strudel, pronounced "shtroodel", as in German.*

A classic strudel is made with apple filling: however, other types of strudel may include cherries, or poppy seeds. Savory strudels with vegetables. Cottage cheese and other fillings are made as well. This desert came to Lviv from Austria and flourished in the local culture as it is had always been there'.

Ілюстративним матеріалом до статті є вкрай невиразне зображення грудочки сиру, яке аж ніяк не дає уявлення про готовий десерт. Проте решта яскравих ілюстрацій видання можуть виступати як асоціограми до засвоєння певних лексичних одиниць, розширюючи як активний, так і пасивний вокабуляр студентів.

Зауважимо, що у виданні порушено вимогу одноманітності оформлення сторінок: частина статей набрана в одну колонку, частина – у дві. Саме таким чином заверстано статтю про святкування Різдва.

<i>Christmas Celebrations: 'The Christmas season in Lviv is very special, with the practice of age-old traditions, bright festivities and the Lvivites' sincere joy at the birth of God's Son. Lviv's small Roman Catholic population celebrates Christmas on December, 25. However, most Lvivites belong to the eastern Rite Catholic or Orthodox Church and celebrate Christmas on January 7th. Traditionally, Christmas Eve dinner can only begin once the first star appeared in the sky. Then families partake in 12 traditional</i>	<i>Lenten dishes. Most Ukrainians place didukh, a sheaf of wheat, in the corner of the house to symbolize abundance, prosperity and the presence of forefathers. Public celebrations begin on January 7th with family walks, parties and the singing of koliadky – carols. The carols might be ancient, religious, or playful folk songs.</i>
--	--

Наведений фрагмент частково виступає як репрезентація англомовного туристичного дискурсу: тут органічно поєднані публіцистичний та науково-популярний функціональні стилі, активно вживаються власні назви, в тому числі транслітерована автентична лексика типу *didukh ta koliadky*. Граматично текст характеризується спрощеною структурою речень, використанням видо-часової форми теперішнього часу, активного стану та у деяких випадках наказового способу. З огляду на це можна застосувати метод «пошукового» читання, поглибивши предметно-понятійну та культурологічну базу студентів, запропонувавши їм самостійно підготувати коротке повідомлення про певний туристичний об'єкт / об'єкти (*наприклад, Lviv's Catholic Cathedrals*) або національну традицію (*наприклад, Ukrainian religious folk songs and koliadky's singing*). Це навчить студентів самостійно проводити інформаційний пошук та оперативно використовувати отриману інформацію у професійно-орієнтованій бесіді.

Awesome Kharkiv побачило світ у 2018 році, вийшло у палітурці, налічує 140 сторінок. На обкладинці подано стилізоване зображення однієї з найбільш відомих не лише у Харкові, але й у світі будівлі, що традиційно називається будівлею Держпрому. Відома пам'ятка архітектури конструктивізму. Стаття у Всесвітній архітектурній енциклопедії проілюстрована саме зображенням Держпрому. На початку 50-х тут почала працювати перша у СРСР телестанція [17]. Данину поваги славетному минулому будівлі віддали автори сучасного англомовного путівника.

Зміст традиційно для всієї серії передбачає рубрики: історія, культура, їжа, цікаві місця, природа, спорт, технології.

У рубриці «Історія» подано інформацію про міфічного засновника міста – козака Харка, відомого козацького гетьмана Івана Сірка, людей, які прославили місто у різні часи – Гната Хоткевича, Василя Казаріна, Миколи Костомарова, Антона Макаренка та багатьох інших знакових осіб Харківщини.

Розділ «Культура» присвячений розповідям про такі постаті, як: Григорій Сковорода, Ілля Рєпін, Лесь Курбас, Микола Хвильовий, Майк Йогансен. Уміщено інформацію про Харківський художній музей та Харківську школу фотографії.

З рубрики «Їжа» читач може дізнатись про місцеву специфіку приготування борщу та галушок, магазин «Ведмедик», ресторан «Наша Дача».

Розділ «Цікаві місця» присвячено таким пам'ятним місцям, як: площа Свободи, Національний університет імені Казаріна, академічний театр опери та балету, театр ляльок, метро, ринок Барабашова та іншим цікавинкам.

У розділі «Природа» можна знайти інформацію про екопарк Фельдмана, річки Лопань та Сіверський Донець, парк Горького.

Розділ «Спорт» знайомить читача з видатними спортсменами міста та футбольним клубом «Металіст», а рубрика «Технології» дає можливість дізнатись про інститут кристалів, завод велосипедів, інститут фізики і технологій, видатних особистостей, які працювали у цих установах.

Розглянемо одну зі статей рубрики «Історія». Візьмемо для аналізу інформацію про Івана Сірка. Композиційно матеріал завершено у дві колонки, на полях подано коментар зниженим кеглем курсивним накресленням. Стаття супроводжується портретом славетного гетьмана. Назва матеріалу – Ivan Sirko. Mightly Cossak and hero of legend.

<i>Ivan Sirko is an important figure in Ukrainian history, a Hetman of the Zaporozhian Sich, and hero of many tales and legends. Sirko's biography has long been intertwined with speculation, and even historians sometimes find it difficult to separate truth from fiction. It is known that he was born in 1610, in the city of Marefa, in present Kharkiv region.</i>	<i>Sirko was Bohdan Khmelnytskyi's right-hand man. In 1663, Sirko was elected Hetman of the Zaporozhian Sich, becoming head of the Cossack army for 12 years. His exploits were spoken of all over the world, and he was greatly feared by opponents. Sirko died in August 1680 and was buried outside the village of Kopilovka, in Dnipropetrovsk region.</i>
--	--

Коментар на полях містить важливу інформацію, яка додає фарб образу герою матеріалу: *Throughout the period of service to the Hetman of the Zaporogian brotherhood, he fought in 244 battles.*

Матеріал відсилає до історичних реалій, надаючи інформацію переважно у граматичних формах пасивного стану минулого часу. За зразком статті з путівника студенти можуть опрацювати зазначений вище граматичний матеріал у нетрадиційний спосіб – скласти план та провести віртуальну екскурсію місцями слави відомих гетьманів України. Обов'язковою умовою виконання завдання може бути вимога викладача використати певну кількість граматичних форм пасивного стану кількох видо-часових різновидів.

У виданні *Awesome Kharkiv* привертають особливу увагу назви матеріалів. Наприклад, стаття про Гната Хоткевича має назву: «*Hnat Khotkevich. Writer, historian, bandura player, composer, art critic, ethnographer, educator, theatre and socio-political figure*», стаття про козака Харка має назву: «*Harko the Cossak. Nythical founder of the city*». Приблизно таким самим чином сформульовано й інші назви матеріалів. Таким чином автори путівника одразу повідомляють читачеві про роль описуваних персонажів, подій, локацій і реалій у житті міста і країни, що є вдалим і доцільним з погляду культури видання та специфіки укладання довідників.

Видавництво таким чином характеризує сам путівник: «В англомовному путівнику *Awesome Kharkiv* йдеться про талановитих безумців, науковців, політиків та спортсменів, які творили історію Харкова, про галереї, ресторани і клуби, про все цікаве і смачне. Путівник є шостою книжкою у серії «*Awesome*», за допомогою якої ми розповідаємо іноземним туристам про Україну [20].

Видання *Awesome Kyiv* вийшло друком у 2018 році. Автори – Тамара Кравченко та Світлана Кострикіна. Перекладач – Дейзі Гіббонс. Обсяг – 208 сторінок. Вага – 400 грамів. Видання у палітурці, як і всі путівники серії [21].

Видавництво супроводжує книгу такою анотацією: «*Exploding with culture, Kyiv has become a hot travel destination. Across this eclectic city's numerous squares brimming with local color, Kyivans can be found debating politics, playing chess and gossiping. Dense layers of history, unexpectedly lush parks and even hidden islands along the wide Dnipro River invite endless exploration, while tree-lined promenades entice lovers to stroll, and revelers to toast. It's a city of flaneurs. Of poets. Of politics.*

In striking full color that mirrors the vibrance of the city itself, our Kyiv travel guide covers things only true Kyivans know. Written by local experts, it is more than just a guide or a manual for understanding the city. It is a love letter to the city we adore, crafted to share their awesomeness with you» [21].

На обкладинці видання зображено символ міста – каштан. «Київ називають містом каштанів. Каштан, що квітне, у радянські часи був офіційним символом міста, красуючись на його гербі. А пісенним гімном столиці завжди вважався «Київський вальс», написаний у 1950 році Андрієм Малишком та Платоном Майбородою:

Знову цвітуть каштани,
Хвиля дніпровська б'є.
Молодість мила, –
Ти щастя моє» [10].

Каштан як символ Києва може стати відправною точкою для застосування методу мозкового штурму на розвиток і удосконалення навичок говоріння англійською на практичному занятті. Наприклад, «генератори» ідей зможуть висунути і обґрунтувати думки щодо можливих флористичних символів Дніпра або інших міст України. Група «аналітиків» розгляне та прокоментує кожну ідею, обравши найкращу. У такий спосіб стає можливим не лише стимулювати творчу активність студентів, а й активізувати вже засвоєну раніше лексику, навчитись обміну думок у дискусійних групах.

Путівник дає чимало дидактичного матеріалу для навчання студентів туристичних спеціальностей, досягаючи при цьому кількох цілей:

- Розповідає майбутнім фахівцям про цікаві факти, людей, місця столиці;
- Надає оптимальні за складністю мовні патерни, корисні до засвоєння;
- Презентує доцільний і раціональний спосіб створення іншомовного путівника для майбутньої роботи бакалаврів над аналогічним виданням.

Крім цього, видання у форматі PDF можна закачати на айфон на посиланням: https://www.academia.edu/17815286/Awesome_Kyiv_Iphone_Application [22].

На книгу навіть вийшла рецензія за авторством Юлії Романишин, де зауважено: «*Awesome Kyiv is divided in the themed sections, including culture, food, sports, and more. In each of them, the chapters are a mix of profiles, historic stories, and locations related to the theme. The peculiarity of the book is the way it combines history and modernity, covering everything from the founding of Kyiv to the popular modern band Dakh Daughters. But there is one key thing missing here – a map. Also, there are no addresses of the mentioned places, and the chapters about museums don't include prices and working hours – it is up to the readers to find the details they require. For writing it down one might use the blank pages at the end of the book. But while lacking some important details, the book can be an interesting read for those looking to discover new places and facts that were left behind by the classic guidebooks*» [16].

Незважаючи на винесену у заголовок рецензії «*Awesome Kyiv fun, but no real guidebook*» критичну оцінку видання як путівника, роль аналогічних видань як дидактичного матеріалу під час навчання англійської мови майбутніх бакалаврів туристичних спеціальностей незаперечна.

Наведемо уривок зі статті про Ярослава Мудрого. Вона має назву «*Yaroslav the Wise*» і супроводжується підзаголовком: «*Yaroslav's the Wise rule unshared in the high noon of cultural and spiritual life in Kyivan Rus*».

Yaroslav the Wise was son of Prince Volodymyr the great and Cuman princess Rognida. He was born lame, and compensated for his physical limitations with an unquenchable thirst for knowledge. Shrewd and ambitious, he became ruler of Novgorod and rebelled against his father, refusing to pay him tribute. Volodymyr's death resolved this conflict, but soon Yaroslav and his brother, Sviatopolk engaged to the battle for the throne. Yaroslav was victorious and became the great prince of Kyiv in 1019

Why was he considered to be wise? Well, beyond his love of learning he pursued a number of important legislative reforms and built significant monuments. In the first years of his rule, the prince began to standardize the legislation, resulting in the Kyiv principality's set of laws "Ruska Pravda" ("The Truth of Rus"). This body of law held considerable influence over all later laws up to the times of late hetmanat. Over the course of Yaroslav's rule in Kyivan Rus, about 400 churches were built.

Матеріал заверстано у дві колонки, подано на розворот. Ілюстративним матеріалом є портрет князя Ярослава у лівому верхньому кутку непарної сторінки та фотографією скульптури, що зображає князя, який тримає у руках макет церкви. Як данина епосі постмодернізму та обігранню серйозних речей засобами гумору, на тлі вкрай серйозної скульптури у темних тонах зображено юнака, що тримає у руках більш сучасних і широко відомий на пострадянському просторі інший символ столиці України – київський торт, якому, до речі, у виданні також присвячено окрему статтю.

Фото супроводжується пояснювальним текстом: «*The most well known monument to Yaroslav the Wise is located near the Golden Gates in Kyiv. Based on the design by sculptor Ivan Kavaleridze, the bronze figure of the Prince, holding the miniature of St. Sofia Cathedral is jokingly called "a man with a cake" by kyivans. The order of prince Yaroslav the wise is the title of the State Awards for distinguished service to Ukraine*». Текст завершений праворуч від фотозображення, контрастним кольором виділено назви, про які є інформація у виданні.

У цьому тексті слід підкреслити для студентів граматичні конструкції пасивного стану *well known, is located, based on, is jokingly called*. Для самостійного опрацювання і закріплення матеріалу може стати у нагоді завдання створити аналогічний матеріал про відому історичну особу з населеного пункту, де проживає студент або розповідь про пам'ятники та монументи видатним особистостям України.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Розглянувши англomовні путівники, присвячені Києву, Львову, Харкову із серії *Awesome Ukraine*, маємо зазначити їх потужний потенціал як дидактичного матеріалу для здобувачів, що навчаються за освітньою програмою «Готельно-ресторанний бізнес».

В аспекті, що стосується культури видання, маємо зауважити, що незважаючи на в цілому досить високу якість оформлення серії книг, бачимо, однак, порушення правил верстки матеріалів, коли в одному видання частина матеріалів розверстана в одну колонку, а частина – у дві, що порушує одноманітність оформлення однотипним матеріалів.

Не всі статті путівників належно проілюстровано з тим, щоб максимально точно за допомогою ілюстрації передати зміст статті.

Проаналізувавши текстове наповнення путівників, маємо підкреслити, що найбільше видання підходять для студентів рівнів *pre-intermediate* та *intermediate*. Текстовий контент дозволяє створити низку унікальних дидактичних матеріалів на конкретних статтях, розміщених у видання. Наприклад, це може бути завдання створити розповідь про видатну особистість з міста, де проживає студент, за поданим у путівникові зразком. Здається раціональною думка про створення використання пасивного стану різних видно-часових форм під час написання власних туристичних та краєзнавчих матеріалів студентами. Також вважаємо доцільним завдання укладення плану та проведення віртуальної екскурсії місцями життя і діяльності відомих у країні історичних особистостей. Також путівники надають можливість застосувати метод «пошукового» читання, який сприятиме покращенню рівня володіння англійською мовою та поглибить культурний рівень здобувачів.

Таким чином, досліджені путівники є багатим дидактичним джерелом для вивчення іноземної мови бакалаврами туристичних та готельно-ресторанних спеціальностей, може також стати матеріалом для створення конкретних вправ і завдань, які сприятимуть розширенню кругозору, поглибленню знань іноземної мови та краєзнавчого матеріалу.

Дидактичний потенціал путівників означеної серії дозволяє застосовувати певні методологічні підходи для формування базових умінь кроскультурної комунікації майбутніх фахівців сфери туризму й індустрії гостинності, а саме – культурологічний, контекстний, семіотичний, діяльнісний та ін. Проаналізовані видання демонструють синкретизм різних видів путівників – енциклопедичного, рекламного, інформаційного, довідкового, для відпочинку, для самостійних і «диванних» мандрівників.

Проте все ще залишається широке поле для подальших досліджень англomовних путівників, виданих в Україні, їх порівняльний аспект та використання як дидактичного матеріалу для вивчення англійської мови студентами рівнів *Upper* й *Advanced*.

Список використаної літератури

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: Академія, 2004. С. 272.
2. Блинова Н.М., Полішко Н.Є. Англomовний путівник як вид дидактичного матеріалу для навчання іноземної мови студентів спеціальності «готельно-ресторанна справа» *The 4th International scientific and practical conference "Science innovations and education: problems and prospects"* (November 10-12, 2021) CPN Publishing Group, Tokyo, Japan, 2021. P. 279–287.

3. Галицька Л.В., Савчук І.І. Комунікативні тактики залучення до культурно-пізнавального туризму та засоби їх вираження у сучасному англомовному туристичному дискурсі. URL: <https://nniif.org.ua/File/17glvktz.pdf> (дата звернення 12.02.2022).
4. Гізер В.В. Краеведческий дискурс в переводе: основные понятия и методы. *Вісник Сум ДУ. Сер. Філологія*. 2007. № 1. Т. 2. С. 87–90.
5. Гізер В.В. Лингвокультурологический и переводоведческий анализ путеводителя как типа текста. *Науковий вісник Херсонського державного університету*: зб. наук. праць. Херсон. 2009. С. 21–25.
6. Гречухина И.Д., Сахно И.П. Туристический путеводитель: универсальные и культурно специфические лексические средства самопрезентации. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Сер.: Філологія. Соціальні комунікації. Германські мови*. 2019. Т. 30 (69). № 4. Ч. 2. С. 27–31.
7. Дербак О.А. Обґрунтування педагогічних умов підготовки майбутніх бакалаврів з туризму до професійної взаємодії засобами проектних технологій. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: «Педагогіка та психологія»*. 2020. № 1 (19). С. 158–164. DOI: 10.32342/2522-4115-2020-1-19-18.
8. Дидактический материал на уроках английского языка. URL: <http://lengva.ru/didakticheskij-material-dlya-izucheniya-anglijskogo/> (Accessed 5 November 2021). (In Russian).
9. Інтегральна обкладинка або голландська палітурка: що це і де застосовується? URL: <https://boom.lviv.ua/ntegralna-obkladinka-abo-gollandska-palturka-shho-ce--de-zastosovutsja-96/#:~:text=Інтегральна%20обкладинка%20або%20голландська%20палітурка%20-%20Окомпромісне%20рішення%20між%20м%27якою,-500%20гр%20%2F%20м%20>
10. Каштан – цветущий символ Киева. URL: <https://kpi.ua/ru/817-13> (Accessed 11 January 2022). (In Russian).
11. Кумыкова З.И. Туристический дискурс и его жанровые особенности. URL: <https://izron.ru/articles/aktualnye-voprosy-i-perspektivy-razvitiya-gumanitarnykh-nauk-sbornik-nauchnykh-trudov-po-itogam-mezh/seksiya-24-prikladnaya-i-matematicheskaya-lingvistika-spetsialnost-10-02-21/turisticheskij-diskurs-i-ego-zhanrovye-osobennosti/> (дата звернення 10.02. 2022).
12. Мединська С.І. Розвиток та оцінювання soft skills при формуванні іншомовної компетентності у здобувачів вищої освіти в галузі туризму, готельно-ресторанної справи та міжнародного бізнесу. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: «Педагогіка та психологія»*. 2020. № 1 (19). С. 219–223. DOI: 10.32342/2522-4115-2020-1-19-26.
13. Минаева Р.В. Дидактический материал на уроках английского языка. URL: <https://urok.1sept.ru/articles/655871> (Accessed 5 November 2021). (In Russian).
14. Полішко Н.Є., Блинова Н.М. Англомовний путівник як матеріал для здобуття професійних компетенцій студентами туристичних спеціальностей (на прикладі серії видань Awesome Ukraine). *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. Дніпро, 2021. № 2. С. 224–236.
15. Прима В.В. Особливості функціонування англомовної туристичної термінології у путівниках по Україні (у світлі сучасних подій). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Сер. філологічна. 2016. Вип. 60. С. 287–289.
16. Романишин Ю. 'Awesome Kyiv' fun, but no real guidebook. URL: <https://www.kyivpost.com/article/guide/books/awesome-kyiv-fun-but-no-real-guidebook-377521.html>
17. Топ-5 исторических зданий Харькова <https://mykharkov.info/interesno/top-5-istoricheskikh-zdanij-harkova-45934.html>
18. Трусова Н.М., Трусов О.М. Образование в сфере туризма: проблемы и пути решения. *Вестник КемГУКИ*. 2015. № 33. С. 177–186.
19. Фийса Н.В. Використання краєзнавчих матеріалів як необхідної умови при викладанні другої (третьої) іноземної мови для спеціальностей галузі туризму у ВНЗ. *Науковий вісник УжНУ. Серія «Економіка»*. 2009. Вип. 28. С. 71–73. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/fyjsa.htm. (Accessed 1 November 2021). (In Ukrainian).
20. Awesome Kharkiv. URL: <https://nashformat.ua/products/awesome-kharkiv-907705> (Accessed 19 January 2022). (In English).

21. Awesome Kyiv. URL: <https://osnovypublishing.com/product/awesome-kyiv> (Accessed 29 January 2022). (In English).
22. Awesome Kyiv. URL: https://www.academia.edu/17815286/Awesome_Kyiv Iphone_Application
23. Awesome Lviv. URL: <https://smoloskyp.com.ua/product/awesome-lviv/> (Accessed 15 January 2022). (In English).
24. Educational and professional program of specialty "Hotel and restaurant business". URL: https://duan.edu.ua/images//head/Quality_Edu/OPP_drafts/Final/OPP_Hotel_and_restaur_ba_2021.pdf
25. Therkelsen Anette, Sorensen Anders. Reading the tourist guidebook: tourists' ways of reading and relating to guidebooks. URL: <https://search.informit.org/doi/abs/10.3316/ielapa.200509019>

References

1. Batsevych, F (2004). *Osnovy komunikativnoi linhvistyky* [Fundamentals of communicative linguistics]. Kyiv, Akademiia Publ., 272 p. (In Ukrainian).
2. Blynova, N., Polishko, N. (2021). *Anhlomovnyi putivnik yak vyd dydaktychnoho materialu dlia navchannia inozemnoi movy studentiv spetsialnosti "hotelno-restoranna sprava": materialy konferentsii* [English-language guide as a type of didactic material for teaching a foreign language to students majoring in "hotel and restaurant business": proceedings of the conference]. Tokio, Japan, pp. 279-287. (In Ukrainian).
3. Halitska, L.V., Savchuk, I.I. *Komunikatyvni taktyky zaluchennia do kulturno-piznavalnoho turizmu ta zasoby iikh vyrazhennia u suchasnomu anhlomovnomu turistychnomu dyskursi* [Communicative tactics of attracting cultural and cognitive tourism and means of expression in modern English-language tourist discourse]. Available at: <https://nniif.org.ua/File/17glvktz.pdf> (Accessed 12 February 2022). (In Ukrainian).
4. Hizer, V.V. (2007). *Kraevedcheskii diskurs v perevode: osnovnye poniatia i metody* [Local Lore Discourse Translated: Basic Concepts and Methods]. Visnyk SumDU. Filolohiia. [Bulletin of sum DU. Philology], no. 1, vol. 2, pp. 87-90. (In Russian).
5. Hizer, V.V. (2009) *Lingvokulturologicheskii i perevodcheskii analiz putevoditel'ia kak tipa teksta* [Linguculturological and translational analysis of the guidebook as a type of text]. *Naukovyi visnyk Khersonskogo derzhavnoho universitetu* [Scientific Bulletin of the Kherson State University], pp. 21-25. (In Russian).
6. Hrechukhina, I.D., Sakhno, I.P. (2019). *Turisticheskii putevoditel: universalnye i kulturno spetsificheskie leksicheskie sredstva samoprezentatsii* [Tourist guide: Universal and cultural specific lexical means of self-sustaining]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Filologija. Sotsialni komunikatsii. Hermanski movy* [Bulletin of TNU named after V.I. Vernadsky. Philology. Social communications. Germanic languages], vol. 30 (69), no. 4, part 2, pp. 27-31. (In Russian).
7. Derbak, O.A. (2020). *Obgruntuvannia pedahohuchnykh umov pidhotovky maibutnikh bakalavriv z turyzmu do profesiinoi vzaiemodii zasobamy proiektnykh tekhnolohii* [Justification of pedagogical conditions of preparation of future bachelors for tourism to professional interaction by means of design technologies]. *Visnyk Universytetu imeni Alfreda Nobelia. Pedahohika i psykholohiia. Pedahohichni nauky* [Bulletin of Alfred Nobel University. Pedagogy and Psychology. Pedagogical sciences], no. 1 (19), pp. 158-164. DOI: 10.32342/2522-4115-2020-1-19-18. (In Ukrainian).
8. *Didakticheskii material na urokakh angliiskogo yazyka* [Didactic material in English lessons]. Available at: <http://lengva.ru/didakticheskij-material-dlya-izucheniya-angliiskogo/> (Accessed 5 November 2021). (In Russian).
9. *Integralna obkladynka abo hollandska paliturka: shcho tse i de zastosovuietsja?* [Integral Cover or Dutch palette: what is it and where is it used?] Available at: <https://boom.lviv.ua/ntegralna-obkladinka-abo-gollandska-palturka-shho-ce--de-zastosovutsja-96/#:~:text=Інтегральна%20обкладинка%20або%20голландська%20палітурка%20-%20компромісне%20рішення%20між%20м%27якою,-500%20гр%20%2F%20м%20> (Accessed 5 November 2021). (In Ukrainian).
10. *Kashtan - tsvetushchii simvol Kieva* [Chestnut is a flowering symbol of Kyiv]. Available at: <https://kpi.ua/ru/817-13> (Accessed 11 January 2022). (In Russian).

11. Kumykova, Z.I. *Turisticheskii biznes i ego zhanrovye osobennosti* [Tourist discourse and its genre features]. Available at: <https://izron.ru/articles/aktualnye-voprosy-i-perspektivy-razvitiya-gumanitarnykh-nauk-sbornik-nauchnykh-trudov-po-itogam-mezh-sektsiya-24-prikladnaya-i-matematicheskaya-lingvistika-spetsialnost-10-02-21/turisticheskii-diskurs-i-ego-zhanrovye-osobennosti/> (Accessed 10 April 2021). (In Russian).

12. Medynska, S.I. (2020). *Rozvytok ta otsiniuvannia soft skills pry formuvanni inshomovnoii kompetentnosti u здобувачів вищої освіти у галузі туризму, hotelno-rastorannoї spravy ta mizhnarodnoho biznesu* [Development and evaluation of Soft Skills in the formation of foreign competence in higher education in tourism, hotel and restaurant business and international business]. *Visnyk Universytetu imeni Alfreda Nobelia. Pedagogika i psykholohiia. Pedagogichni nauky* [Bulletin of Alfred Nobel University. Pedagogy and Psychology. Pedagogical sciences], no. 1 (19), pp. 219–223. DOI: 10.32342/2522-4115-2020-1-19-26 (In Ukrainian).

13. Minaeva, R.V. *Didakticheskii material na urokakh angliiskogo yazyka* [Didactic material in English lessons]. Available at: <https://urok.1sept.ru/articles/655871> (Accessed 5 November 2021). (In Russian).

14. Polishko, N.E., Blynova, N.M. (2021). *Anhlomovnyi putivnik yak material dlia zdobuttia profesiinykh kompetentsii studentamy turystychnykh spetsialnostei (na prykladi serii vydan "Awesome Ukraine")* [English-language guide as a material for the acquisition of professional competencies by students of tourism specialties (on the example of a series of publications Awesome Ukraine)]. *Visnyk Universytetu imeni Alfreda Nobelia. Pedagogika i psykholohiia. Pedagogichni nauky* [Bulletin of Alfred Nobel University. Pedagogy and Psychology. Pedagogical sciences], no. 1 (21), pp. 224-236. DOI: 10.32342/2522-4115-2021-1-21-26 (In Ukrainian).

15. Prima, V.V. (2016). *Osoblyvosti funktsionuvannia anhlomovnoi turystychnoi terminologii u putivnykakh po Ukraini (u svitli suchasnykh podii)* [Features of the functioning of English-language tourist terminology in travel guides in Ukraine (in the light of modern events)]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Seriia Filolohichna* [Bulletin of the National University of Ostroh Academy. Philological series]. vol. 60, pp. 287-289. (In Ukrainian).

16. Romanyshyn, Yu. 'Awesome Kyiv' fun, but no real guidebook. Available at: <https://www.kyivpost.com/article/guide/books/awesome-kyiv-fun-but-no-real-guidebook-377521.html> (Accessed 10 December 2021).

17. *Top-5 istoricheskikh zdaniy Kharkova* [Top 5 historical buildings in Kharkiv]. Available at: <https://mykharkov.info/interesno/top-5-istoricheskikh-zdanij-harkova-45934.html> (Accessed 11 December 2021). (In Russian).

18. Trusova, N.M., Trusov, O.M. (2015). *Obrazovanie v sfere turizma: problemy i puti resheniia* [Education in the field of tourism: problems and solutions]. *Vestnik KemGUKI* [Bulletin of KemGUKI]. No. 33, pp. 177-186. (In Russian).

19. Fyisa, N.V. (2009). *Vykorystannia kraieznavchykh materialiv yak neobkhidnoi umovy pry vykladanni druhoi (tretoї) inozemnoi movy dlia spetsialnostei haluzi turysmu u VNZ* [The use of local lore materials as a necessary condition for teaching the second (third) foreign language for specialties in the field of tourism in universities]. *Naukovyi visnyk UzhNU. Ekonomika* [Scientific Herald of Uzhhorod National University. Economics], issue 28, pp. 71-73. Available at: https://tourlib.net/statti_ukr/fyjsa.htm (Accessed 1 November 2021). (In Ukrainian).

20. Awesome Kharkiv. Available at: <https://nashformat.ua/products/awesome-kharkiv-907705> (Accessed 19 January 2022).

21. Awesome Kyiv. Available at: <https://osnovypublishing.com/product/awesome-kyiv> (Accessed 29 January 2022).

22. Awesome Kyiv. Available at: https://www.academia.edu/17815286/Awesome_Kyiv Iphone_Application (Accessed 15 January 2022).

23. Awesome Lviv. Available at: <https://smoloskyp.com.ua/product/awesome-lviv/> (Accessed 15 January 2022).

24. Educational and professional program of specialty "Hotel and restaurant business". Available at: https://duan.edu.ua/images//head/Quality_Edu/OPP_drafts/Final/OPP_Hotel_and_restaur_ba_2021.pdf

25. Therkselsen, A., Sorensen, A. Reading the tourist guidebook: tourists' ways of reading and relating to guidebooks. Available at: <https://search.informit.org/doi/abs/10.3316/ielapa.200509019>

ENGLISH GUIDE AS A DIDACTIC MATERIAL FOR PROFESSIONAL COMPETENCES ACQUISITION BY STUDENTS OF HOSPITALITY AND TOURISM PROGRAMS (ON THE EXAMPLE OF 'AWESOME UKRAINE')

Neliia M. Blynova, Candidate of Philology (PhD), Associate Professor of the Department of Foreign Languages, Alfred Nobel University, Dnipro

E-mail: blynova.n@duan.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5393-0138>

Nataliia E. Polishko, Candidate of Philology (PhD), Associate Professor of the Department of International Tourism, Hotel and Restaurant Business and Foreign Language Training, Alfred Nobel University, Dnipro

E-mail: n.polishko@duan.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-6254-5511>

DOI: 10.32342/2522-4115-2022-1-23-11

Key words: educational competences, English language guide, foreign language teaching, analysis of a series of English language guides.

The article discusses the didactic potential of the English-language guide 'Awesome Ukraine'. In particular, publications dedicated to Lviv, Kharkiv, and Kyiv were analyzed. An editorial analysis was also conducted to determine the specifics of printing, compliance with standards, linguistic features of publications, the level of text content, completeness and appropriateness of illustrative content, i. e. the factors that make the 'Awesome Ukraine' series one of the examples of didactic material. Such competencies are necessary for the bachelor course students in all hospitality programs. In addition, the authors propose types of tasks that will promote better mastering of the material in a foreign language and the acquisition of knowledge of local lore.

In the process of learning a foreign language, local lore material can create strong practical skills and abilities to use the language as a means of communication, to provide additional opportunities for further professional growth for the tourism and hospitality professionals. The article proves that the visual and textual components of the researched guides allow to practice techniques of effective professional communication. The material of the publication and the way of its presentation and design can teach tactics and strategies of professional communication, taking into account the essence of national stereotypes of behavior and national and cultural symbols.

The research emphasizes that while adopting English-language guides, the specifics of the target audience should be also taken into consideration. However, given the use of these publications as didactic material, we emphasize that the Awesome Ukraine series is suitable for teaching students at the Pre-Intermediate and Intermediate levels. With the right approach and proper presentation, an English-language guide can be a powerful source of linguistic and methodological assistance. After all, students not only learn local lore information, but also adopt the way of presenting ideas, the necessary language patterns, learn to apply them in practice by creating their own similar texts. Provided that the future specialist will have to create travel products, the Awesome Ukraine series is a good example to follow. From the point of view of polygraphic design, it should be emphasized that all editions are to acquire a homogeneous design, meaning the each city symbol is to be placed on the cover. The textual content is concise, simple and accessible in English. The materials are illustrated with a thematic photo, which is designed to illustrate the text. The publications are quite competent and created in accordance with publishing standards, embody a well-thought-out concept of presenting textual and illustrative material, crucial for acquiring foreign language competences.

The researched guides are a rich source for creating specific didactic exercises necessary for studying the courses, such as «Foreign language for professional purposes» and «Foreign language for special purposes», provided by the bachelor's program in «Hotel and restaurant business» and «Tourism».

Одержано 11.05.2022.